

Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Η ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας

Στις 14 Σεπτεμβρίου 1814, ημέρα της γιορτής της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού, συναντήθηκαν στην Οδησό της Ρωσίας τρεις Έλληνες, που ασχολούνταν με το εμπόριο και τη βιοτεχνία.

Αυτοί οι τρεις άντρες, εμπνευσμένοι από τις αρχές του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, τον Θούριο του Ρήγα Βελεσπινλή αλλά και τους αγώνες των Σουλιωτών πολεμιστών, ήταν ο Αθανάσιος Τσακάλωφ, ο Νικόλαος Σκουφάς και ο Εμμανουήλ Ξάνθος.

Οι προαναφερόμενοι ίδρυσαν μια άκρως μυστική οργάνωση, την οποία ονόμασαν «Εταιρεία των Φιλικών», η οποία έμελλε να γίνει γνωστή στην Ιστορία ως «Φιλική Εταιρεία». Σκοπός της ήταν η απελευθέρωση του Ελληνικού Γένους και η συλλογή χρημάτων για τον εξοπλισμό του απελευθερωτικού αγώνα.

Η επιλογή της ημερομηνίας της ίδρυσης της οργάνωσης δεν ήταν τυχαία, αλλά είχε και συμβολικό χαρακτήρα. Δήλωνε ότι ο στόχος της Φιλικής Εταιρείας ήταν διπλός: η «Ύψωση» συμβόλιζε την «Ανάσταση» όχι μόνο του Ελληνικού Γένους αλλά και των ορθόδοξων Χριστιανών από την οθωμανική σκλαβιά.

Νικόλαος Σκουφάς, 35 ετών, από το Κομπότι Άρτας, υπάλληλος σε μεγαλεμπόρους στην Οδησό. Πέθανε 40 ετών, πάμφτωχος.

Αθανάσιος Νικηφόρος Τσακάλωφ, 26 ετών, από τα Ιωάννινα, γιός εμπόρου γουναρικών στη Μόσχα. Πολέμησε ως Υπασπιστής του Αλ. Υψηλάντη στο Δραγατσάνι.

Εμμανουήλ Ξάνθος, 42 ετών, αρχικά έμπορος στην Τεργέστη και κατόπιν στην Οδησό. Έγραψε τα «Απομνημονεύματα». Πέθανε πάμφτωχος.

Λειτουργία και κανονισμοί της Φιλικής Εταιρείας

1) Η μύηση γίνεται με ιεροτελεστία και όρκο μπροστά σε ορθόδοξο ιερέα.

«Ο ΟΡΚΟΣ», Ελαιογραφία του Δ. Τσόκου (1849)

2) Οι Φιλικοί δεν χρησιμοποιούν τα ονόματά τους, αλλά υπογράφουν με ψευδώνυμο.

3) Χρησιμοποιούν ένα κρυπτογραφικό μυστικό κώδικα και σημάδια μεταξύ τους.

4) Στην αλληλογραφία τους χρησιμοποιούν συνθηματικές λέξεις, όπως το αγκάθι = ο εχθρός, το κοπάδι = ο στόλος, τα δένδρα = τα τουφέκια κλπ.

5) Κάθε νέο μέλος παίρνει το εγκόλπιο του κατηχητή, το οποίο περιέχει τον ειδικό κρυπτογραφικό κώδικα για την αλληλογραφία και την αμοιβαία αναγνώριση των μελών μεταξύ τους.

Η σημαία της Φιλικής Εταιρείας

Η σφραγίδα της Φιλικής Εταιρείας

Οι Φιλικοί προσέγγισαν αρχικά εύπορα μέλη, λόγιους, εμπόρους, ναυτικούς της ελληνικής παροικίας της Οδησσού, η οποία ήταν από τις πιο ακμάζουσες κοινότητες, με δικές της εκκλησίες, μαγαζιά, λέσχες και εκπαιδευτικά ιδρύματα. Τα νέα μέλη γίνονταν με την σειρά τους οι «νέοι απόστολοι», οι οποίοι διέδιδαν το πνεύμα και τον σκοπό της Οργάνωσης, η οποία ήταν η απελευθέρωση του Γένους.

Αρχικά υπήρχε η υπόνοια για δήθεν στήριξη της οργάνωσης από μια Μεγάλη Δύναμη (όλοι νόμιζαν ότι ήταν η Ρωσία), ενώ συγχρόνως προχώρησαν στην εγγραφή μελών από τις ελληνικές παροικίες στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες αλλά και στο εξωτερικό.

**Ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας
(Μουσείο Κέρινων Ομοιωμάτων
Π. Βρέλλη)**

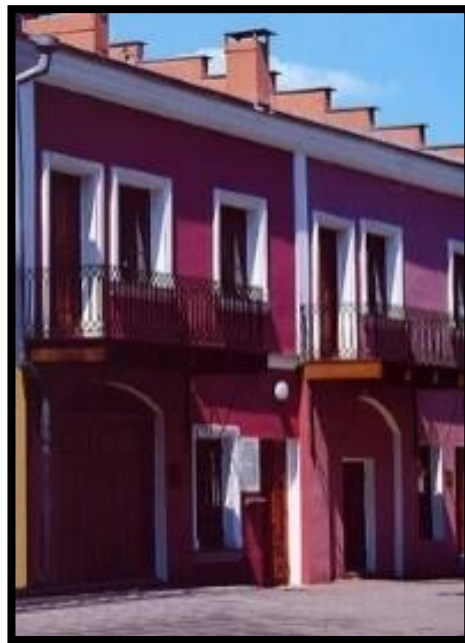
Στην πραγματικότητα η μουσική αυτή οργάνωση στηριζόταν στον ενθουσιασμό και το πάθος των πατριωτών μελών της, καθώς και στα χρήματα που κατέβαλλαν τα μέλη κατά την εγγραφή τους.

**Η μεταφορά της έδρας της Φιλικής Εταιρείας και οι συνέπειες για τον
Αγώνα**

Το σπίτι στην Οδησό, έδρα της Φιλικής Εταιρείας

Ανακαινισμένο λειτουργεί ως Μουσείο της Φιλικής Εταιρείας

Το 1818 οι Φιλικοί μεταφέρουν την έδρα της Φιλικής Εταιρείας από την Οδησό στην Κωνσταντινούπολη. Εκείνη την εποχή είχε συγκεντρωθεί στην Πόλη πλήθος επιφανών, εύπορων Ελλήνων εμπόρων, ναυτικών, караβοκύρηδων, λόγιων, οι οποίοι είτε έμεναν εκεί είτε ήταν περαστικοί.

Οι Φιλικοί έκριναν ότι εκεί θα γίνονταν ο σκοπός της οργάνωσης ευρύτερα γνωστός και όλο και περισσότεροι πατριώτες θα βοηθούσαν στον κοινό αγώνα. Η κρίση τους αυτή δεν διαψεύσθηκε, αφού όλο και περισσότεροι Έλληνες γράφονταν στα βιβλία της Φιλικής Εταιρείας προσφέροντας τεράστια ποσά ή μεγάλο μέρος της περιουσίας τους στον Αγώνα.

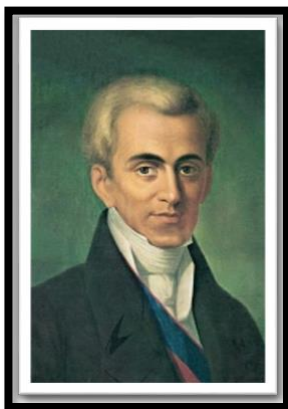
Παναγιώτης Σέκερης, μεγαλέμπορος
πρόσφερε μεγάλο μέρος της
περιουσίας του στον απελευθερωτικό Αγώνα.

Ελισάβετ Υψηλάντη, μητέρα των
Υψηλάντηδων. Διέθεσε όλη την
περιουσία της στον Αγώνα.

Η αρχηγία της οργάνωσης και του απελευθερωτικού αγώνα

Στην αρχή οι Φιλικοί πρότειναν την αρχηγία της Φιλικής Εταιρείας και του απελευθερωτικού αγώνα κατά των Οθωμανών στον Ιωάννη Καποδίστρια, αριστοκρατικής καταγωγής, ιατρό, λόγιο, πολιτικό, διπλωμάτη και εκείνη την εποχή υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας.

Ιωάννης Καποδίστριας

Ο Καποδίστριας αρνήθηκε επειδή: α) θεωρούσε ότι οι συνθήκες δεν ήταν ευνοϊκές για το ελληνικό ζήτημα, διότι η Ιερά Συμμαχία, που είχε συσταθεί μεταξύ της Ρωσίας, Αυστρίας, Πρωσίας ήταν ενάντια στις εξεγέρσεις, β) είχε τη γνώμη ότι η επανάσταση δεν ήταν το κατάλληλο μέσο για την απελευθέρωση του Γένους και γ) ως υπουργός Εξωτερικών του Τσάρου δεν ήθελε να τον εκθέσει αναλαμβάνοντας την ηγεσία μιας μυστικής οργάνωσης.

Οι Φιλικοί (ο Σκουφάς είχε πεθάνει και τη θέση του είχε αναλάβει ο Σέκερης) προτείνουν το 1820 την αρχηγία στον Αλέξανδρο Υψηλάντη, ελληνικής καταγωγής πρίγκιπα, λόγιο, στρατηγό και υπασπιστή του Τσάρου, ο οποίος και δέχθηκε την πρόταση.

Αλέξανδρος Υψηλάντης

Η απόφαση που πάρθηκε από τον αρχηγό πλέον της Φιλικής Εταιρείας και στρατηγό της Επανάστασης, Αλέξανδρο Υψηλάντη, ήταν να ξεκινήσει ο Αγώνας ταυτόχρονα στη Μολδοβλαχία και στην Πελοπόννησο με σκοπό να διασπαστεί ο οθωμανικός στρατός. Συγχρόνως ζήτησε από Σέρβους και Βούλγαρους, οι οποίοι ήταν υποτελείς στον Σουλτάνο, να ξεσηκωθούν, ενώ στην Πόλη ξέσπασαν ταραχές.

Μπορεί μετά από πολλές νικηφόρες μάχες να ηπήθηκε τελικά ο Αλέξανδρος Υψηλάντης στη μάχη στο Δραγατσάνι, όμως το φυτίλι, που είχε ανάψει η Φιλική Εταιρεία, εξακολουθούσε να καίει, να ξεσηκώνει και να εμπυχώνει τους επαναστατημένους Έλληνες στην Πελοπόννησο και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Γνωστοί Φιλικοί ήταν ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο Γρηγόριος Δικαίος ή Παπαφλέσσας, ο Νικηταράς, ο Γεωργάκης Ολύμπιος, η Μαντώ Μαυρογένους, η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα και άλλοι.

Μαντώ Μαυρογένους, καταγόταν από εύπορη ελληνική οικογένεια της Ρουμανίας, εντυπωσιακά μορφωμένη, ακόμα και για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, με σπουδές στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία και Ιστορία σε Κολλέγιο στην Τεργέστη. Μιλούσε άπταιστα γαλλικά, ιταλικά και τουρκικά.

Κυριακή Ναύτη, σύζυγος του ιατρού Μιχαήλ Ναύτη. Ήταν η πρώτη γυναίκα που έδωσε τον όρκο των Φιλικών. Διέθεσε όλα τα κοσμήματα της και μέρος της περιουσίας της στην Επανάσταση.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, κλέφτης, καπετάνιος, στρατηγός, πολιτικός.

Γνωστός ως ο Γέρος του Μοριά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γεωργίου Φίνλεη, *Ιστορία της Επανάστασης του 1821*, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Κωνσταντίνος - Ευφραίμ Τσουμάνης, μαθητής του τμήματος Γ3